

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Національний університет цивільного захисту України
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції,
30 квітня 2026 року



ЧЕРКАСИ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

**ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС
СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ**

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції

30 квітня 2026 року

Черкаси
2026

УДК 009

Рецензенти:

Валентин ЛАЗУРЕНКО, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, Черкаський державний технологічний університет;
Наталія ЗЕМЗЮЛІНА, доктор історичних наук, професор, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького;
Ольга ПРОЦЕНКО, доктор філософських наук, професор, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут».

Головний редактор:

Тетяна ЧУБІНА – доктор історичних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Аліна КРИШТАЛЬ – кандидат педагогічних наук, доцент.

Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції, 30 квітня 2026 року. – Черкаси: НУЦЗ України, 2026. 724 с.

У збірнику представлено матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє». Зміст видання охоплює широке коло гуманітарних питань, серед яких особливу увагу приділено розвитку соціальних комунікацій та визначенню ролі соціально-гуманітарних дисциплін у підготовці фахівців служби цивільного захисту. Авторами досліджено особливості впровадження гендерного компонента у сектор безпеки, проаналізовано актуальні питання психології та педагогіки, а також обґрунтовано необхідність гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Важливе місце у збірнику посідають розвідки, присвячені комплексному впливу російської агресії на українське суспільство. У матеріалах ґрунтовно проаналізовано прямі та опосередковані наслідки війни, запропоновано дієві механізми підтримання життєдіяльності країни в кризових умовах, а також окреслено шляхи майбутнього відновлення, сталого зростання та всебічного розвитку держави. Видання розраховане на здобувачів вищої освіти, молодих науковців і всіх, хто прагне глибше зрозуміти гуманітарні виклики сьогодення.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 9 від 27 березня 2026 року)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі
комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 4 від 14 квітня 2026 року)*

<i>Яна БОНДУРОВА, Тетяна СЛОБОДЯНИК</i> КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	643
<i>Олескій ВАСИЛЕЧКО, Валентина ПОДЛЕСНА</i> ВАЖЛИВІСТЬ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ	645
<i>Ілля ВІНІЧЕНКО, Оксана ІВАЩЕНКО</i> ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ	647
<i>Ганна ВОЙЦІШЕНА, Ольга СТОЛЯРЕНКО</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОШКОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	649
<i>Дар'я ГАСАНОВА, Катерина ЯРЕСЬКО</i> РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТІЛА В РЕКЛАМНИХ КОМУНІКАЦІЯХ FASHION-БРЕНДІВ У КОНТЕКСТІ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ	651
<i>Євгенія ЄРЕМЕНКО, Андрій ІВАНОВ</i> МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПРОТИДІЇ СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ, ПОВ'ЯЗАНОМУ ЗІ ЗБРОЙНИМИ КОНФЛІКТАМИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....	654
<i>Артем ЖАДАН, Яніна ФЕДОРЕНКО</i> СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ В КІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	657
<i>Михайло ЖУРБА, Владислава КОЛОДЯЖНА, Інна БЄЛОВА</i> ІНСТИТУЦІЙНА ВІДПОВІДЬ УКРАЇНИ НА ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО У ВОЄННИЙ ЧАС: БЕЗПЕКОВИЙ СЕКТОР, СТАНДАРТИ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ.....	658
<i>Роман KARPENKO</i> GENDER STEREOTYPES IN THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF WAR AND MARTIAL LAW.....	662
<i>Олександр КОЛОДОЧКА, Наталія ЄРЕМЕЄВА</i> THE INFLUENCE OF THE GENDER STATUS OF PARTICIPANTS ON SPEECH COMMUNICATION	664
<i>Людмила КОМАРНІЦЬКА</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОРМ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ	665
<i>Ольга КРАВЧЕНКО, Марія ДМИТРЕНКО</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-ПОЛІТИКА ТА ЖІНКИ-ВІЙСЬКОВОЇ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ	667
<i>Максим КУЛІНСЬКИЙ, Валентина ПОДЛЕСНА</i> ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	669
<i>Софія ЛІВА, Лідія СУКМАНОВСЬКА</i> ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ФАКТОР ПОШИРЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	670
<i>Костянтин МАРКЕВИЧ, Валентина ПОДЛЕСНА</i> ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ: ЗАКОНОДАВЧИЙ ВИМІР ТА РЕАЛІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	673

Легітимізація образу жінки-захисниці та професійної політикині, закріплена на рівні державної стратегії та міжнародних резолюцій, не лише змінює поточний соціальний ландшафт, а й закладає міцне підґрунтя для формування нової, інклюзивної гендерної культури в повоєнній Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення: 23.02.2026). Магда Є. Громадянське суспільство та соціальна активність в Україні / Є. Магда. Київ: Ін-т політичних досліджень, 2023. 200 с.
2. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-p> (дата звернення: 23.02.2026).
3. Марценюк Т. О. Гендерна рівність і політика в Україні: здобутки та нові виклики. Габітус. 2025. № 70. С. 45–52.
4. Стрельник О. В. Трансформація гендерних ролей в умовах збройного конфлікту. Вісник ПНУ. Серія: Політологія. 2024. Вип. 15. С. 112–118.
5. Мельникова-Курганова О. В. Образ української жінки в медіа: сучасні військові реалії. Соціальні комунікації: науковий журнал. 2025. URL: <http://journals.nbu.gov.ua/sc> (дата звернення: 20.02.2026).

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

*Максим КУЛІНСЬКИЙ, ННІ цивільного захисту, ЦЗк-25-2 група
НК – Валентина ПОДЛЕСНА
Національний університет цивільного захисту України*

Гендерна політика у секторі безпеки та оборони України є важливою складовою державної політики рівності та демократичного розвитку. В умовах повномасштабної війни значення цієї теми суттєво зросло, оскільки змінилася структура безпекового сектору, збільшилася кількість жінок у військових формуваннях, а також посилилися соціальні ризики для населення.

Україна законодавчо закріпила принцип рівності прав і можливостей жінок і чоловіків. Нормативну основу становлять Конституція України, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», а також міжнародні зобов'язання держави, зокрема Резолюція Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир, безпека» та Стамбульська конвенція Ради Європи, яка посилює механізми запобігання насильству щодо жінок [1].

У секторі безпеки та оборони гендерна політика спрямована на забезпечення рівного доступу до військової служби, кар'єрного зростання та участі у прийнятті рішень. За останні роки значно зросла кількість жінок у Збройних Силах України [2], які служать не лише у медичних чи адміністративних підрозділах, а й у бойових частинах та на командних посадах. Водночас триває впровадження інституту гендерних радників, удосконалюється кадрова політика, проводяться тренінги з недискримінації та протидії сексуальним домаганням [3].

Проте воєнний стан загострив проблему гендерного насильства. Зростає кількість випадків домашнього насильства через психологічну напругу, втрату роботи,

вимушене переселення. Окремою болючою темою є сексуальне насильство, пов'язане з воєнним конфліктом, яке міжнародне право кваліфікує як воєнний злочин [4]. Такі дії мають тяжкі фізичні та психологічні наслідки для постраждалих та потребують комплексної державної реакції.

Серед основних проблем – недостатня кількість кризових центрів, складність фіксації злочинів у зоні бойових дій, страх постраждалих звертатися по допомогу, а також стигматизація жертв. Потребує посилення міжвідомчої координації, підготовка спеціалістів та інформаційна підтримка населення [5].

Отже, гендерна політика у секторі безпеки та оборони України є не лише питанням рівності, а й елементом національної безпеки. Ефективна протидія гендерному насильству в умовах воєнного стану потребує системного підходу, удосконалення законодавства, розвитку інституційної спроможності та формування культури нульової толерантності до будь-яких проявів дискримінації та насильства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2866-15?utm_source=chatgpt.com.
2. Стамбульська конвенція Ради Європи. URL: https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/ukraine-ratifies-the-istanbul-convention?utm_source=chatgpt.com.
3. Законодавство України з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. URL: https://esbu.gov.ua/diialnist/henderna-rivnist/zakonodavstvo-ukrainy-z-pytan-zabezpechennia-rivnykh-prav-ta-mozhlyvostei-zhinok-i-cholovikiv?utm_source=chatgpt.com
4. В Україні значно зросла кількість жінок у Збройних Силах України. URL: <https://www.mil.gov.ua/news/2022/03/08/v-ukraini-znachno-zroslo-kilkist-zhinok-u-zbrojnih-silah/>.
5. Резолюція Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир, безпека». URL: https://nssu.gov.ua/genderna-rivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-oon-1325?utm_source=chatgpt.com.

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ФАКТОР ПОШИРЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

*Софія ЛІВА, ННПФПКП, 2 курс, 2 група
НК – Лідія СУКМАНОВСЬКА, кандидат юридичних наук, доцент
Львівський державний університет внутрішніх справ*

Частина 1 статті 3 Конституції України визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку найвищою соціальною цінністю в Україні [1]. Відповідно до цього 2001 року Верховною Радою України було прийнято перший спеціалізований нормативно-правовий акт, покликаний запобігти насильницьким проявам у сім'ї, – Закон України «Про попередження насильства в сім'ї». Відтак, з урахуванням актуальних суспільних викликів та міжнародно-правових зобов'язань України, – зокрема відповідно до Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенції ООН про права дитини, Конвенції Ради Європи щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації й насильства, а також Стамбульської конвенції – 2017 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2]. Його зміст свідчить про більш системний та всебічний підхід до подолання згаданих соціальних проблем і про посилення захисту